

Posudek na doktorskou disertační práci

Mgr. Roberta Řeháka

**Synchronní metody výkladu hebrejských proprií
ve Starém zákoně a v rabínské literatuře.**

Kandidát Mgr. Robert Řehák předložil jako svou doktorskou disertační práci pojednání, v němž se zabývá problematikou synchronní metody výkladu hebrejských proprií ve Starém zákoně a v rabínské literatuře.

Volba tématu odráží autorův zájem, který je soustředěn jednak na texty SZ, jednak na rabínskou literaturu. Východiskem mu byla spolupráce na projektu prof. ThDr. Jana Hellera, jehož výsledkem bylo vytvoření „Výkladového slovníku hebrejských jmen“ publikovaného v roce 2003.

V úvodních pasážích své práce Mgr. Řehák v souladu se synchronním přístupem výkladu hebrejských vlastních jmen upozorňuje na skutečnost, že jeho zkoumání vychází z kanonické podoby sz textů a definuje obsah termínu propria. I když v appendixu č.1 uvádí úplný soupis hebrejských a aramejských proprií ve SZ, zabývá se ve své práci pouze vybranými hebrejskými proprii. Výběr je determinován cílem autora práce, kterým je na vybraných příkladech demonstrovat 13 hlavních metod výkladu biblických proprií, které uvádí již v anotaci práce a které pak ve své práci podrobně demonstruje.

Členění Řehákovy disertační práce je přísně logické, nikde se neodchyluje od zvoleného tématu. V úvodních pasážích charakterizuje prameny, tzn. texty SZ a rabínské texty, které ve své práci používá. Co se týče textu SZ měl by alespoň stručně vysvětlit, proč se v některých případech uchyluje k vlastním překladům a nedrží se důsledně ekumenického překladu. Stejně tak i co se týče textů rabínské literatury by bylo vhodné zmínit, zda při práci s nimi používal výhradně originální texty či se při jejich překladech (interpretacích) opíral i o jejich dostupné překlady.

Následuje přehled vývoje výkladů proprií od starověku po současnost (proč nezmiňuje Saadju), zvláště podává křesťanské výklady, z nichž největší pozornost věnoval ekumenickému překladu SZ do češtiny. Zde kladně hodnotím Řehákův kritický přístup k metodě zvolené v ČEP. Navrhovanou kontrolu a případnou revizi považuji za

správné. Otázkou pro mě zůstává, proč autor po své, podle mého názoru, oprávněné kritice prepisů proprií v ČEP tyto prepisy dále ve své práci používá a neuchýlil se ke své upravené metodě.

V druhé kapitole se Řehák stručně zabývá přímými výklady proprií ve SZ a navazujícími rabínskými výklady, zmiňuje v této souvislosti i problém masoretské punktace ve vztahu k výkladům proprií. Zde by měl zmínit typickou metodu rabínských výkladů uvozenou výrokem *al tikra...ela*.

Není mi jasné, z jakého důvodu jsou součástí této kapitoly pravidla rabínské hermeneutiky, spíše by měly tvořit úvod ke kapitole třetí.

Třetí kapitola, nejrozsáhlejší z celé práce, je i základním textem celé disertace, v ní probírá podrobně jednotlivé metody výkladu hebrejských proprií ve SZ a RL. Svůj způsob podání vykládá Řehák v 2.kapitole, par.5.; podle mého názoru i tento výklad by patřil do úvodu 3.kapitoly.

Nejsem zcela přesvědčen o tom, že rabínské hermeneutické pravidlo *gzera šava* je pravidlem aplikovaným v příkladech uvedených v 3.1.1. – Řehák správně uvádí, že toto pravidlo je aplikováno především v halachických výkladech. Zajímalo by mě, zda někde v rabínské literatuře jsou výklady proprií, založené na totožných konsonatách, nazývány *gzera šava*.

Další popisované metody výkladu se vyskytují jak v biblických textech tak v rabínské literatuře (agadických pasážích), není mi však zcela jasná jejich vazba na pravidla rabínské hermeneutiky, zejména těch, která jsou tradována jménem rabiho Eliezera. Toto by měl autor předložené práce vyložit při obhajobě.

Hlavní třetí část své práce pak Řehák vhodně doplnil čtvrtou částí své práce, v níž se zabývá některými dalšími jevy souvisejícími s výkladem významu hebrejských proprií.

Za velmi instruktivní považuji přehledně podaný pokus o aplikaci všech v práci pojednávaných metod na hebrejské jméno Šim'on.

Hodnocení práce.

Robert Řehák svou prací prokázal své důkladné znalosti biblické i pobiblické hebrejštiny a svou mimořádnou schopnost pracovat tvůrčím způsobem s původními texty.

Jeho práce je originální a nabízí nové možnosti při interpretacích významu hebrejských proprií. Jako důležitý přínos hodnotím i skutečnost, že Řehák používá k možným interpretacím i tradiční židovskou literaturu. Mou jedinou připomínkou, která již vyplývá z výše uvedeného posouzení práce, je, že by měly být zřetelnější vazby mezi druhou a třetí částí práce. Práce je dobře zpracována i po formální stránce.

Závěr.

Přes některé připomínky, které jsem k předložené práci Mgr. Roberta Řeháka uvedl, se domnívám, že odpovídá všem požadavkům kladeným na doktorské disertační práce a to jak po stránce obsahové, tak i po stránce formální. Cenná je zejména tím, že přináší řadu podnětů k důkladné interpretaci významu hebrejských proprií. V určitém způsobem upravené podobě by si zasloužila publikování. Z uvedených důvodů Řehákovu práci považuji za plně disertabilní a doporučuji její přijetí k obhajobě.

V Praze dne 12. září 2007.

Doc. PhDr. Bedřich Nosek
vedoucí Ústavu židovských studií
při UK HTF